

بررسی عوامل تعیین کننده توانایی حسابرس در کشف تقلب: عوامل داخلی و خارجی

مهدی فیلسرای،^a روح اله جنگجوی^b

^a استادیار گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی حکیم طوس

^b کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی حکیم نظامی-قوچان ایران

نویسنده مسئول: مهدی فیلسرای (filsaraei@yahoo.com)

چکیده: هدف این تحقیق بررسی عوامل تعیین کننده توانایی حسابرس در کشف تقلب از جمله عوامل داخلی و خارجی می باشد. همچنین، برای گردآوری داده ها از پرسشنامه استفاده شده است که از نظرات حسابرسان استفاده شده است. بررسی فرضیه های این مطالعه از طریق نرم افزارهای SPSS استفاده شده است. نتایج آزمون فرضیه های پژوهش حاکی از این است که تجربه حسابرس، شک و تردید حرفه ای حسابرس، کنترل داخلی اثربخش و بودجه زمانی محدود برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد.

کلمات کلیدی: توانایی حسابرس، کشف تقلب، عوامل داخلی و خارجی.

۱. مقدمه

صورت های مالی یکی از جنبه هایی ارزیابی عملکرد شرکت است که توسط ذینفعان از جمله مردم و دولت مورد استفاده قرار می گیرد (فریمن و رید^۱، ۱۹۸۳). تقلب، هر اقدام یا حذف اقدام عمدی طراحی شده است که به منظور فریب دیگران صورت می گیرد و باعث می شود قربانیان دچار زیان شده یا عاملان آن، منافی را به دست آورند (استانداردهای حسابرسی، بخش ۲۴۰، بند ۴). طبقه بندی های مفهومی مختلفی برای سازماندهی خطرات تقلب سازمان وجود دارد. گزارش انجمن بررسی کنندگان خیره تقلب در مورد اختلاس و تقلب کارکنان، خطرات تقلب را به سه گروه عمده گزارش مالی متقلبانه، سوء استفاده از دارایی و فساد مالی، طبقه بندی می نماید. گزارشگری مالی متقلبانه، به ارائه نمودن نادرست و عمدی واقعیت به منظور محروم کردن یک شخص از دارایی با ارزش است. تقلب آگاهانه که مدیریت آن را مرتکب شده، از طریق صورت های مالی همراه کننده از لحاظ محتوا به سرمایه گذاران و بستانکاران زیان می رساند (الیت^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). سوء استفاده از دارایی ها شامل دارایی های مشهود (مانند وجه نقد یا موجودی مواد و کالا) و نامشهود (مالکیت معنوی، محصول محرمانه یا اطلاعات مشتری) می توانند توسط کارکنان، خریداران یا تامین کنندگان مورد سوء استفاده قرار گیرد. فساد مالی نیز شامل: پرداخت رشوه و انعام مخفیانه به شرکت ها، اشخاص خصوصی و ماموران دولتی، دریافت رشوه، زیرمیزی و انعام مخفیانه و همدستی و مساعدت با دیگران (مانند مشتریان و تامین کنندگان) برای انجام تقلب می باشد.

توانایی کشف تقلب نمودی از کیفیت خود حسابرس است. با این حال، محدودیت های حسابرس برای کشف تقلب می تواند ناشی از عوامل داخلی باشد (در درون حسابرس) یا عوامل خارجی باشد. عوامل داخلی ارتباط نزدیکی با صلاحیت فنی حسابرس، که تحت تأثیر مدت زمان حسابرس است. تجربه در اجرای شیوه های حسابرسی یکی از الزامات است که باید توسط حسابداران رسمی برای رعایت شود (جاسوب^۳، ۲۰۱۴). تجربه حسابرسی متعلق به حسابرس به افزایش دانش در مورد اشتباهات و تقلب کمک خواهد کرد (ساریانتو^۴ و همکاران، ۲۰۱۷). یک حسابرس علاوه بر باتجربه بودن باید همچنین شک و تردید حرفه ای بالایی داشته باشد تا بتوانند تقلب را تشخیص دهند (آرسندی^۵ و همکاران، ۲۰۱۷). حسابرس همچنین باید شک و تردید حرفه ای داشته باشد.

¹ Freeman & Reed

² elit

³ Jusup

⁴ Suryanto

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

حسابرسانی که سطح بالایی از شک و تردید دارند، به راحتی تقلب را به دلیل ماهیت کامل آن‌ها تشخیص می‌دهند و همیشه به دنبال صدق شواهد هستند (اندریانی و حکیم، ۲۰۲۱). در همین حال، اعمال کلاهبرداری در یک شرکت می‌تواند توسط همان شرکت به عنوان وجود افشاگری که برای بهبود کنترل داخلی استفاده می‌شود، شناسایی شود. اعمال غیراخلاقی/غیر اخلاقی که می‌تواند به سازمان و ذینفعان آسیب برساند توسط کارمندان یا رهبران سازمانی یا دیگران انجام می‌شود. وجود عوامل خارجی در قالب یک سیستم افشاگر باعث گرایش شرکت به این موضوع اصل باز بودن به طوری که بتواند به حسابرسان در کشف رفتار متقلبانه کمک کند می‌شود (راهیما و اوراماش، ۲۰۲۰). روش حسابرسی انجام شده توسط حسابرس برای بررسی اینکه آیا خطا یا تقلب در صورتهای مالی وجود دارد یا خیر همیشه مطابق با بودجه زمانی تعیین شده مطالبه شده است (آرسندی و همکاران، ۲۰۱۷).

فشار بودجه زمانی که حسابرسان با آن مواجه می‌شوند می‌تواند باعث ایجاد سطوح بالایی از استرس شود که بر نگرش‌ها، نیات و رفتار حسابرسان تأثیر می‌گذارد (پنجستیکا، ۸۱ و همکاران، ۲۰۱۴). اگر معلوم شود که زمان برنامه ریزی شده برای فرآیند حسابرسی با زمان واقعی مورد نیاز مطابقت ندارد این احتمال وجود دارد که حسابرس چیزهای کوچکی را که در نظر گرفته شده نادیده بگیرد که برای بازده زمانی بی اهمیت است. وجود محدودیت‌های زمانی نیز باعث خواهد شد که حسابرس تمایل پیدا کند که به اطلاعات و اظهارات حسابرسی شونده اعتماد کند، زیرا آن‌ها بر اساس فشار زمانی سخت و صلب کار می‌کنند (آنجریوان، ۲۰۱۴). این نشان می‌دهد که حسابرسانی که در وضعیت فشار بودجه زمانی هستند نسبت به علائم تقلب کمتر حساس خواهد بود، بنابراین احتمال کمتری وجود دارد که قادر به تشخیص تقلب باشند. بر اساس این توصیف زمینه، این تحقیق بر روی عوامل داخلی و خارجی که بر توانایی حسابرس در کشف تقلب تأثیر می‌گذارد، تمرکز دارد.

۲. فرضیه های تحقیق

- فرضیه اول: تجربه حسابرس با توانایی حسابرس برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد.
- فرضیه دوم: شک و تردید حرفه ای حسابرس با توانایی حسابرس برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد.
- فرضیه سوم: کنترل داخلی اثربخش با توانایی حسابرس برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد.
- فرضیه چهارم: بودجه زمانی محدود با توانایی حسابرس برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد.

۳. هدف تحقیق

هدف اصلی این پژوهش این می‌باشد که بررسی عوامل توانایی حسابرس در کشف تقلب را مورد آزمون قرار می‌دهد. آشکار است که هدف هر محقق از انجام پژوهش این است که نتایج به دست آمده در اختیار دیگران قرار گرفته تا بتوانند تصمیمات درست و اثربخش تری کسب کنند. لذا هدف این پژوهش هم تحقق همین امر می‌باشد، همچنین نتایج این تحقیقات هم برای مدیران مورد توجه می‌باشد زیرا با بهره گیری از این پژوهش‌ها می‌توانند نتایج مثبتی را رقم بزنند و پژوهش مورد نظر برای گروه‌های زیر مورد استفاده قرار می‌گیرد:

۱. سهامداران و سرمایه گذاران
۲. شرکت کنندگان در بورس اوراق بهادار شهر تهران
۳. دانشکده ها، موسسات تحقیقاتی و دانشجویان
۴. شرکت های فعال در بورس اوراق بهادار شهر تهران

⁵ Arsendy

⁶ Indriyani & Hakim

⁷ Rahmida & Urumsah

⁸ Pangestika

⁹ Anggriawan

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

۴. حجم نمونه، روش نمونه‌گیری و دلیل انتخاب آن‌ها

نمونه‌گیری یکی از تصمیم‌های مهمی است که در پیشروی هر پژوهشگری قرار دارد و شامل دو موضوع حجم نمونه و روش نمونه‌گیری می‌باشد (خاکی، ۱۳۹۱). بدیهی است که اگر همه اعضای جامعه آماری مورد استفاده و تجزیه و تحلیل قرار گیرند، قابل‌اتکاترین نتایج به دست می‌آید؛ اما به دلیل محدودیت در زمان و بالا بودن هزینه جمع‌آوری داده‌ها، امکان استفاده از همه افرادی از اعضای جامعه آماری در تحلیل نتایج وجود ندارد. بدین منظور، پژوهشگران ناگزیرند از طریق روش‌های نمونه‌گیری، حجم مناسبی از جامعه آماری را انتخاب و تحلیل داده‌ها را بر روی نمونه یاد شده انجام دهند و سپس نتایج به دست آمده را به جامعه مورد مطالعه تعمیم بدهند (محمدرضایی، ۱۳۹۸). در واقع، نمونه‌گیری فرآیند گزینش تعدادی از اعضای جامعه است؛ به گونه‌ای که نتایج حاصل از آن به کل جامعه آماری پژوهش تعمیم داده می‌شود. یکی از پرسش‌های مهمی که در طرح نمونه‌گیری مطرح می‌شود، حجم نمونه است. در تعیین حجم نمونه عوامل مختلفی تأثیرگذار می‌باشد که از مهمترین آن‌ها میزان دقت و اطمینان است. به طوری که اگر پژوهشگر خواستار دقت یا اطمینان بیشتر یا افزایش در هر دو است، باید حجم نمونه را افزایش دهد. با این وجود، برای رسیدن به حجم نمونه مناسب در یک جامعه آماری معین لازم است که بین دقت و اطمینان نوعی موازنه برقرار شود (خواجوی و قدیریان آرائی، ۱۳۹۷). در این پژوهش به دلیل محدود (معین) بودن جامعه آماری، برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده گردیده است. بر این اساس، تعداد نمونه با در نظر گرفتن حداکثر خطای مجاز ۵ درصد و نسبت مساوی موفقیت و شکست، ۳۷۰ نفر به دست آمده است. با توجه به تنوع اشتغال حسابران از لحاظ مکانی و مسئولیت، از روش تصادفی طبقه‌ای و به شیوه‌ای متناسب برای انتخاب نمونه استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش از دوزیرگروه (طبقه کلی) حسابران شاغل در موسسات حسابرسی بخش خصوصی و حسابران شاغل در موسسات حسابرسی دولتی (شامل سازمان حسابرسی و موسسه حسابرسی مفید راهبر) تشکیل شده است و هر کدام از این زیرگروه‌ها دارای زیرگروه‌های دیگری (حسابران شاغل در رده بالای موسسات و حسابران شاغل رده پایین موسسات) نیز می‌باشند. از این رو، در صورت استفاده از دیگر روش‌های نمونه‌گیری از جمله تصادفی ساده احتمال می‌رود که بیشتر اعضای نمونه انتخابی به طور اتفاقی از یک زیرگروه خاص باشد. بدین منظور به جای انتخاب یک نمونه تصادفی ساده از کل جامعه آماری پژوهش از هر زیرگروه یک نمونه تصادفی به طور مستقل انتخاب گردید. به این صورت که در مرحله اول از هر یک از زیرگروه‌های اصلی (حسابران شاغل در موسسات حسابرسی بخش خصوصی، حسابران شاغل در موسسات حسابرسی دولتی)، نمونه‌ای متناسب با حجم جامعه آنان انتخاب شد. سپس در مرحله بعد هر یک از زیرگروه‌های اصلی به دو زیرگروه فرعی (حسابران شاغل در رده بالای موسسات و حسابران شاغل در رده پایین موسسات) تقسیم شدند و به تناسب جمعیت آنان نمونه مورد نظر انتخاب گردید. بنابراین، استفاده از این روش در مقایسه با روش تصادفی ساده دارای مزایای برای پژوهش حاضر بوده است. یکی از این مزایا، بالا رفتن دقت نمونه‌گیری است. مزیت دیگر آن نیز، صرفه‌جویی در زمان و هزینه انجام نمونه‌گیری می‌باشد.

۵. تعریف واژه‌های کلیدی

۱.۵. تقلب در گزارشگری مالی

تحریف صورتهای مالی، شامل دستکاری عناصر تشکیل دهنده آن‌ها از طریق ارائه بیش از واقع دارایی، فروش و سود یا ارائه کمتر از واقع بدهی، هزینه و زیان است. در مواقعی که صورتهای مالی حاوی تحریفی بااهمیت است به گونه‌ای که عناصر تشکیل دهنده آن صورت مالی بیانگر واقعیت نباشد، گفته می‌شود که تقلب صورت گرفته است (اسپاتیس، ۲۰۰۲). الیوت و ویلینگهام (۱۹۸۰) عنوان می‌کنند که تقلب، همان دستکاری هوشیارانه صورتهای مالی توسط مدیریت است که باعث گمراهی سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان می‌شود (صفرزاده، ۱۳۸۹).

طبق بخش ۲۴ استانداردهای حسابرسی ایران، تقلب، عبارتست از هرگونه اقدام عمدی یا فریبکارانه یک یا چند نفر از مدیران، کارکنان یا اشخاص ثالث، برای برخورداری از مزیتی ناروا یا غیرقانونی (کمیته تدوین استانداردهای حسابرسی، ۱۳۹۱). «تقلب در صورتهای مالی» زمانی اتفاق می‌افتد که مدیران، با استفاده

¹⁰ - Spathis

¹¹ Elliot

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

از روش‌های غیرمنطقی بر اصول پذیرفته شده حسابداری ۱۲ به منظورگمراه کردن گروهی از سهامداران درباره عملیات اساسی و زیرساختی شرکت یا نفوذ و تاثیر در نتایج فعالیت‌های قراردادی شرکت، مشهود در ارقام حسابداری، سعی در دستکاری صورت‌های مالی دارند (پروزل و لوجی ۱۳، ۲۰۱۱).

۶. پیشینه پژوهش

۱.۶. پیشینه داخلی

علیزادگان و همکاران (۱۴۰۲)، به بررسی توانایی حسابرسان در کشف تقلب با استفاده از تئوری رفتار برنامه ریزی شده: تأثیر تجربه حسابرس و تیپ شخصیتی با نقش تردید حرفه ای پرداختند. بر اساس یافته های پژوهش، حسابرسان با شناسایی و رفع محدودیت‌های ناشی از عوامل منجر به شکل گیری تقلب با توجه به نقش اثرگذار تجربه شغلی و تیپ شخصیتی با تأکید بر تردید حرفه ای، توانایی کشف تقلب را افزایش داده به نوعی که هر چه حسابرسان در هنگام حسابرسی شک و تردید حرفه ای بیشتری نشان دهند، تمایل آن‌ها برای جستجوی اطلاعات در خصوص علائم تقلب بیشتر و از این رو توانایی کشف تقلب آن‌ها بالاتر است.

زارع بهمنمیری و ملکیان کله بستی (۱۳۹۵)، در پژوهشی تحت عنوان رتبه بندی عوامل مؤثر بر احتمال تقلب مالی با توجه به گزارش حسابرسی صورتهای مالی پرداختند. در این راستا با استفاده از تحلیل محتوا و نظر خبرگان، بندهای گزارش حسابرسی ۱۸۱ شرکت بورسی برای ۹ سال مورد بررسی و طبق هبندی قرار گرفت، که در نهایت پرسشنامه ی مقایسه ی زوجی تکمیل شده توسط خبرگان از روش تحلیل سلسله مراتبی فازی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتیجه ی پژوهش نشان داد بندهای مربوط به بیش نمایی یا کم نمایی درآمد و داراییها دارای بالاترین اولویت در عوامل مؤثر بر احتمال تقلب مالی با توجه به گزارش حسابرسی صورتهای مالی می‌باشد.

ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۵)، در پژوهشی تحت عنوان حسابداران جنایی در جستجوی تقلب و پیشبینی بازده آتی سهام پرداختند. هدف از انجام این پژوهش تبیین مدلی جهت شناسایی شرکت‌های متقلب از غیرمتقلب می‌باشد. نتایج پژوهش نشان داد که بین میزان احتمال تقلب و بازده حقوق صاحبان سهام یک رابطه ی معنادار و مستقیمی وجود دارد، هر چند که رابطه ی به دست آمده یک رابطه ی چندان قوی نمی‌باشد.

سجادی و کاظمی (۱۳۹۵)، در پژوهشی به بررسی الگوی جامع گزارشگری مالی متقلبان در ایران به روش نظریه -پردازی زمینه بنیان پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که انگیزه ی پاداش مدیران، انگیزه ی سوءاستفاده ی داراییها، هزینه های سیاسی، مقاصد مالیاتی و تحصیل شرکت توسط مدیران نیز بر گزارشگری متقلبان مؤثرند. طرح های تقلب در گزارشگری مالی در بستر فرهنگ عمومی، نظام قانونی و استاندارد حسابداری کشور به عنوان شرایط زمینه ای و نظام راهبری شرکتی، کنترل داخلی و کیفیت حسابرسی به عنوان شرایط مداخله گر متولد می‌شوند. در پژوهش حاضر ۳۲ طرح تقلب در صورتهای مالی و اجزاء آن‌ها شناسایی شده است. افزون بر این، پیامدهای تقلب در گزارشگری مالی در دو سطح صورت های مالی و بازار سرمایه طبقه بندی و تفسیر شده است.

مرادی و همکاران (۱۳۹۳)، در پژوهشی به شناسایی عوامل خطر مؤثر بر احتمال وقوع تقلب در گزارشگری مالی از دید حسابرسان و بررسی تأثیر آن‌ها بر عملکرد مالی شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته های پژوهش حاکی از آن است که بین ویژگی‌های مدیریت، تبعیت مدیریت از کنترل‌های داخلی و استانداردهای لازم الاجرا، عوامل خطر مرتبط با شرایط بازار و صنعت، ویژگی‌های عملیاتی، نقدینگی و ثبات مالی با احتمال وقوع تقلب رابطه ی معناداری وجود دارد. همچنین نتایج حاکی از وجود رابطه ی معنادار بین عملکرد شرکت با ریسک تقلب ا

۲.۶. پیشینه خارجی

اسکندر^{۱۲} و همکاران (۲۰۲۲)، به بررسی عوامل تعیین کننده توانایی حسابرس در کشف تقلب: عوامل داخلی و خارجی پرداختند. نتایج نشان داد که عوامل درونی متشکل از تجربه و شک حرفه ای و عوامل بیرونی، یعنی افشاگری، تأثیر مثبتی بر توانایی حسابرسان در کشف تقلب داشت. در همین حال، فشار بودجه زمانی تأثیری بر توانایی حسابرسان برای تشخیص تقلب ندارد.

¹² - GAAP

¹³ - Perols & Lougee

¹⁴ Iskandar

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

اندریانی و حکیم^{۱۵} (۲۰۲۱)، به بررسی شک و تردید حرفه ای، فشار زمانی و توانایی حسابرس برای کشف تقلب پرداختند. ایشان به این نتیجه دست یافتند که حسابرسان با تجربه می‌توانند بهتر تقلب را کشف کنند. همچنین شک و تردید حرفه ای و بودجه زمانی با کشف تقلب رابطه معناداری دارد.

راهیمدا و اوراماش^{۱۶} (۲۰۲۱)، به بررسی رابطه تجربه حسابرس و محدودیت زمانی با توانایی حسابرس برای کشف تقلب پرداختند. ایشان دریافتند که تجربه حسابرس بر توانایی حسابرسان در کشف تقلب تأثیری نخواهد داشت. همچنین دریافتند که بودجه زمانی با توانایی حسابرس برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد.

پرمانا و آفرینا^{۱۷} (۲۰۲۰)، به بررسی تأثیر کنترل داخلی و شک و تردید حرفه ای بر توانایی حسابرس بر کشف تقلب پرداختند. ایشان دریافتند که کنترل داخلی اثربخش و شک و تردید حرفه ای بر توانایی حسابرس بر کشف تقلب تأثیر گذار است.

ساریانتو^{۱۸} و همکاران (۲۰۱۷)، عوامل توانایی حسابرس برای تعیین تقلب پرداختند. ایشان دریافتند که تجربه حسابرس و کنترل داخلی اثربخش از عوامل توانایی حسابرس برای تعیین تقلب می‌باشد.

آرسندی^{۱۹} و همکاران (۲۰۱۷)، عوامل تعیین کننده توانایی حسابرس برای کشف تقلب پرداختند. ایشان دریافتند از عوامل تأثیر گذار برای کشف تقلب تجربه حسابرس و شک و تردید حرفه ای می‌باشد.

چی چن لین^{۲۰} و همکاران (۲۰۱۵)، به بررسی کشف تقلب در صورت‌های مالی: تحلیل تفاوت بین تکنیک های داده کاوی و قضاوت کارشناسان در کشور تایوان پرداختند. هدف از این پژوهش، بررسی تمامی جنبه های مثلث تقلب با استفاده از تکنیک های داده کاوی و به کارگیری داده های در دسترس عموم برای متغیرهای شاخص جهت ارزیابی ویژگی‌هایی از قبیل فشار، انگیزه، فرصت و توجیه، نگرش، بر اساس یافته های ناشی از مطالعه های گذشته در این حوزه و همچنین بیانیه ی استانداردهای حسابرسی می‌باشد. در نهایت، تفاوت های بین ابزارهای مختلف داده کاوی و قضاوت متخصصان در مقایسه با ارائه ی بینش بیشتر به عنوان دانش افزایی پژوهش ذکر شده است.

اوموتسو^{۲۱} (۲۰۱۲)، در مقاله ای با عنوان استفاده از هوش مصنوعی: با نگاهی به آینده، عنوان می‌کند که استفاده حسابرسان از هوش مصنوعی در حسابرسی در سه حوزه عمده مورد آزمون قرار گرفته است. وی به این نتیجه رسید که شبکه های عصبی احتمالی بدون در نظر گرفتن ویژگی تقلب بهتر از بقیه فنون بود و بعد از آن برنامه نویسی ژنتیک و شبکه عصبی احتمالی با در نظر گرفتن ویژگی تقلب در رده برابر قرار داشت.

راویسانکار^{۲۲} و همکاران (۲۰۱۱)، در پژوهشی، استفاده از روش‌های هوشمند برای پیشبینی کشف تقلب در صورت‌های مالی را تشریح کردند. مجموعه داده ها از ۲۰۲ شرکت چینی شامل ۱۰۱ شرکت متقلب و ۱۰۱ شرکت غیرمتقلب، به شناسایی شرکت‌هایی پرداخت که به تقلب در صورتهای مالی متوسل می‌شدند. نتایج پژوهش نشان داد که شبکه عصبی احتمالی بهتر از بقیه روش‌ها بود و بقیه با تفاوت کمی نسبت به یکدیگر در رده های بعدی قرار داشتند.

کرامبیا-کاپاردیس و همکاران (۲۰۱۰)، در پژوهشی با استفاده از شبکه های عصبی مصنوعی به تشخیص و کشف تقلب پرداختند. الگوی شبکه عصبی مورد استفاده، شبکه عصبی پرسپترون چندلایه با الگوریتم آموزش پس انتشار خطا بود. نتایج پژوهش آنان نشان داد که شبکه عصبی مذکور توانست با دقت ۹۵ درصد، شرکت‌های متقلب و غیرمتقلب را تشخیص دهد.

¹⁵ Indriyani & Hakim

¹⁶ Rahmida & Urumsah

¹⁷ Permana & Eftarina

¹⁸ Suryanto

¹⁹ Arsendy

²⁰ Chi-Chen Lin

²¹ Omotoso

²² Ravisankar

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

۷. جامعه آماری:

منظور از جامعه آماری پژوهش، مجموعه‌ای از افراد، اشیاء و داده‌های است که حداقل دارای یک ویژگی مشترک می‌باشند و پژوهشگر قصد دارد یک نمونه از آن‌ها استخراج نماید (هورن، ۲۰۰۹؛ دیانتی دیلمی، ۱۴۰۰). جامعه آماری انتخاب شده برای این پژوهش، حساب‌برسان شاغل در موسسات حسابداری دولتی (سازمان حسابداری و موسسه حسابداری مفید راهبر) و موسسات حسابداری خصوصی است. دلیل در نظر گرفتن جامعه آماری فوق این است که انتظار می‌رود موضوع پژوهش حاضر (تجاریسازی و بهزیستی ذهنی) بر طیف مختلفی از افراد شاغل در جامعه از جمله حساب‌برسان تاثیرگذار باشد. لذا با بررسی‌های صورت گرفته، این جامعه آماری انتخاب گردید. علاوه بر این، حساب‌برسان غیرشاغل (حسابداران رسمی) که در موسسات حسابداری خصوصی نبوده و در استخدام سازمان حسابداری و موسسات حسابداری هم نیستند) به دلیل درگیر نبودن با مسائل روز حرفه حسابداری و همچنین عدم دسترسی به آن‌ها در جامعه آماری این پژوهش لحاظ نشدند. از این رو، حجم جامعه آماری با توجه به اطلاعات دریافتی به شرح جدول زیر، حدود ۱۰۲۳۳ نفر تعیین گردید.

جدول ۱ حجم جامعه به تفکیک موسسات

طبقه نمونه	جامعه آماری	
	حجم	درصد
موسسات حسابداری دولتی	۸۷۱۵	۸۵
موسسات حسابداری خصوصی	۱۵۱۸	۱۵
جمع	۱۰۲۳۳	۱۰۰

۸. روش توزیع پرسشنامه

پس از تدوین پرسشنامه و بررسی روایی و پایایی آن لازم است نحوه توزیع پرسشنامه‌ها بین نمونه آماری پژوهش مشخص شود. در این پژوهش، به دلیل احتمال عدم برگشت برخی پرسشنامه‌ها و همچنین افزایش اعتبار پژوهش، تعداد ۴۰۰ پرسشنامه به دو شکل کاغذی و الکترونیکی (به صورت آنلاین و از طریق تلگرام، واتس‌آپ و ایمیل) و متناسب با حجم هر طبقه بین افراد نمونه به صورت تصادفی توزیع گردید که از این تعداد، ۲۶۵ پرسشنامه برگشت داده شد و از بین پرسشنامه‌های برگشتی نیز تعداد ۳۱ پرسشنامه به علت مخدوش (ناقص) بودن کنار گذاشته شد. در نهایت ۲۳۴ پرسشنامه صحیح (حدود ۵۸ درصد نمونه آماری) به منظور استفاده در تجزیه و تحلیل آماری مورد تایید قرار گرفت و بر این اساس نرخ بازگشت پرسشنامه‌ها در حدود ۶۶ درصد تعیین شد. خلاصه نتایج به شرح جدول‌های زیر ارائه شده است:

جدول ۲. حجم جامعه، توزیع و نرخ بازگشت پرسشنامه‌ها به تفکیک موسسات

طبقه نمونه	جامعه آماری		حجم پرسشنامه‌ها			
	حجم	درصد	توزیع شده	دریافت شده	برگشت داده نشده	مخدوش
موسسات حسابداری خصوصی	۸۷۱۵	۸۵	۳۲۰	۲۰۱	۱۱۹	۱۵
موسسات حسابداری دولتی	۱۵۱۸	۱۵	۸۰	۶۴	۱۶	۱۶
جمع	۱۰۲۳۳	۱۰۰	۴۰۰	۲۶۵	۱۳۵	۳۱

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

جدول ۳ حجم نمونه و نسبت پرسشنامه های قابل تحلیل به نمونه آماری به تفکیک موسسات

بخش	مولفه های پرسشنامه	نویسنده پرسشنامه	سوالات
بخش اول	توانایی حسابرس برای کشف تقلب	ولرتن و دورستچی (۲۰۰۴)	۱-۲۰
بخش دوم	تجربه حسابرس	زارفار و همکاران (۲۰۱۶)	۱-۷
بخش سوم	شک و تردید حرفه ای	هارت (۲۰۱۰)	۱-۷
بخش چهارم	کنترل داخلی اثربخش	کسانی ازانی (۱۳۹۲)	۱-۷
بخش پنجم	بودجه زمانی محدود	اسکند و همکاران (۲۰۲۲)	۱-۳

طبقه نمونه	حجم نمونه آماری	درصد پرسشنامه ه ای قابل تحلیل به نمونه آماری
موسسات حسابرسی خصوصی	۳۱۴	۱۸۶
موسسات حسابرسی دولتی	۵۶	۴۸
جمع	۳۷۰	۲۳۴

ابعاد و شماره گویه‌ها پرسشنامه

۹. روایی و پایایی پرسشنامه

۹.۱. تعیین روایی (اعتبار) پرسشنامه

مفهوم روایی به این پرسش پاسخ می‌دهد که ابزار اندازه‌گیری تا چه حد خصیصه مورد نظر را می‌سنجد. بدون آگاهی از روایی ابزار اندازه‌گیری نمی‌توان به دقت داده‌های حاصل از آن اطمینان داشت. برای تعیین روایی پرسشنامه روش‌های متعددی وجود دارد که در این تحقیق برای بررسی روایی پرسشنامه نیز، از روش "روایی محتوا" استفاده شد. روایی محتوا ایجاد اطمینان می‌کند که همه ابعاد و مولفه‌هایی که می‌توانند مفهوم مورد نظر ما را انعکاس دهند و در آن سنجش وجود دارد، مدنظر قرار گرفته است. در واقع، روایی محتوا نوعی روایی است که برای بررسی اجزای تشکیل‌دهنده‌ی یک ابزار اندازه‌گیری به کار برده است. اگر سوال‌های پرسشنامه معرف و ویژگی‌ها و مهارت‌های ویژه‌ای باشد که محقق قصد اندازه‌گیری آن‌ها را داشته باشد، آزمون دارای روایی محتوا است. برای اطمینان از روایی محتوا باید هنگام ساختن ابزار چنان عمل کرد که سوال‌های تشکیل‌دهنده‌ی ابزار اندازه‌گیری معرف قسمت‌های محتوای انتخاب شده باشد. بنابراین روایی محتوا، ویژگی ساختاری ابزار اندازه‌گیری است که هم‌زمان با تدوین آزمون در آن تنیده می‌شود. اعتبار محتوی یک آزمون معمولاً "توسط افراد متخصص در موضوع مورد مطالعه تعیین می‌شود. در این مرحله با انجام مصاحبه‌های مختلف و کسب نظر افراد، اصلاحات لازم به عمل آمده و بدین ترتیب اطمینان حاصل می‌گردد که پرسشنامه همان خصیصه مورد نظر محققین را می‌سنجد. روایی پرسشنامه با استفاده از نظرات اساتید راهنما و مشاور، خوب ارزیابی و تایید شده است، و همچنین لازم به ذکر است که تمامی پرسشنامه‌های مورد استفاده در پایان نامه استاندارد بوده و روایی آنها مورد تأیید بوده است.

پایایی:

پایایی یا قابلیت اعتماد، یکی از ویژگی‌های فنی ابزار اندازه‌گیری است. مفهوم یاد شده با این امر سر و کار دارد که ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می‌دهد. دامنه ضریب قابلیت اعتماد از صفر تا یک می‌باشد. هر چه این ضریب به سمت یک میل کند پایایی کار بیشتر است. هنگامی که مقیاسی از نوع طیف لیکرت وجود داشته باشد و پژوهشگر بخواهد از طریق گویه‌های مختلف یک مفهوم پیچیده را اندازه‌گیری کند برای انسجام

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

درونی مقیاس می توان از آماره آلفای کرونباخ استفاده کرد. در صورتی که ضریب آلفای کرونباخ بیشتر از ۰/۷ باشد بیانگر پایایی خوب و اگر بین ۰/۵ تا ۰/۷ باشد پایایی متوسط است.

همانطور که از نتایج جدول زیر مشاهده می شود ضریب آلفای کرونباخ برای کل سوالات پرسشنامه به شرح زیر می باشد که نشان دهنده پایایی مطلوب پرسشنامه می باشد.

جدول ۴ ضریب آلفای کرونباخ متغیرهای اصلی تحقیق

متغیر	آلفای کرونباخ متغیرها
توانایی حسابرس برای کشف تقلب	۰,۷۹۸
تجربه حسابرس	۰,۸۳۲
شک و تردید حرفه ای	۰,۷۸۴
کنترل داخلی اثربخش	۰,۸۸۵
بودجه زمانی محدود	۰,۹۵۲

۲.۹. تهیه پرسشنامه

پرسشنامه به طور کلی شامل دو بخش عمده می باشد. بخش اول سوالات مربوط به شناسایی پاسخ دهندگان می باشد و در بخش دوم سوالات اصلی و تخصصی مربوط به موضوع پژوهش مطرح می گردد و از پاسخ دهندگان درخواست می شود تا بر مبنای دانش حرفه ای و تجربه کاری خود به سوالات پاسخ دهند. در تهیه پرسشنامه ملاحظاتی در نظر گرفته می شود برای تهیه سوالات پرسشنامه، ابتدا سوالات با استفاده از منابع کتابخانه ای مرتبط با موضوع پژوهش تهیه گردیده که ابتدا سوالات زمینه ای و اطلاعات جمعیت شناختی مطرح می شود و سپس سوالات اصلی تدوین می شوند.

۳.۹. روش ها و فنون آماری مورد استفاده برای تجزیه و تحلیل مشاهدات

در این پژوهش، ابتدا در روش آمار توصیفی برای هر یک از اطلاعات تحقیق جداول فراوانی تنظیم و آمارهای توصیفی مانند میانگین، میانه و نما (مد) و انحراف معیار هر فرضیه محاسبه شد. در روش آمار استنباطی با استفاده از نرم افزار spss و Amos در هر یک از فرضیه ها ابتدا از نرمال بودن داده ها اطمینان حاصل می گردد سپس با روش همبستگی و معادلات ساختاری و نرم افزار آموس رابطه میان متغیرها مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد.

۱.۰ آمار توصیفی

اولین مرحله تحلیل داده ها، توصیف یا تلخیص آن ها با استفاده از آمار توصیفی است. آمار توصیفی مجموعه روش هایی است که به خلاصه کردن، طبقه بندی، توصیف و تفسیر داده ها می پردازد. تحلیل توصیفی داده ها، صرفاً برای بررسی وضع یک گروه یا یک موقعیت بکار می روند، مواردی همچون وضعیت، نوع، توصیف داده ها و ... اما تحلیل روابط و تغییرات بین متغیرها و تحلیل مجموعه متغیرها برای تبیین علت از عهده آمار توصیفی خارج است و از مجموعه روش هایی که معمولاً برای بیان رابطه بین دو یا چند متغیر و تعمیم ویژگی های نمونه آماری به جامعه آماری تحت عنوان آمار استنباطی استفاده می شود.

در این بخش جداول و همچنین نمودارهای فراوانی متغیرهای جنسیت، سن و سطح تحصیلات آورده شده است وضعیت جنسیت

جدول ۵ وضعیت جنسیت

وضعیت جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۱۸۳	۰,۷۸
زن	۵۱	۰,۲۲
جمع	۲۳۴	۱

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

با توجه به جدول بالا، ۱۸۳ نفر پاسخگویان مرد و ۵۱ نفر آن زن می باشند.

وضعیت سن

جدول ۶ وضعیت سن

وضعیت سن	فراوانی	درصد
کمتر از ۲۵ سال	۳۱	۰,۱۳
بین ۲۵ تا ۴۰ سال	۱۵۲	۰,۶۵
بین ۴۰ تا ۵۵ سال	۳۴	۰,۱۴
بیشتر از ۵۵ سال	۱۷	۰,۰۸
جمع	۲۳۴	۱

با توجه به جدول بالا، ۳۱ نفر پاسخگویان کمتر از ۲۵ سال، ۱۵۲ نفر بین ۲۵ تا ۴۰ سال، ۳۴ نفر بین ۴۰ تا ۵۵ سال و ۱۷ نفر بیشتر از ۵۵ می باشند.

وضعیت سطح تحصیلات

جدول ۷ وضعیت سطح تحصیلات

وضعیت سطح تحصیلات	فراوانی	درصد
فوق دیپلم	۴۰	۰,۱۷
لیسانس	۱۳۰	۰,۵۵
فوق لیسانس	۶۴	۰,۲۸
جمع	۲۳۴	۱

با توجه به جدول بالا سطح تحصیلات ۴۰ نفر پاسخگویان فوق دیپلم، ۱۳۰ نفر لیسانس، ۶۴ نفر فوق لیسانس می باشد.

وضعیت تجربه حسابرسی

جدول ۸ وضعیت تجربه حسابرسی

وضعیت سابقه شغلی	فراوانی	درصد
بین ۱ تا ۵ سال	۱۲۴	۰,۵۲
بین ۵ تا ۱۰ سال	۱۰۲	۰,۴۳
بیشتر از ده سال	۸	۰,۰۵
جمع	۲۳۴	۱

با توجه به جدول بالا تجربه حسابرسی ۱۲۴ نفر بین ۱ تا ۵ سال تجربه، ۱۰۲ نفر بین ۵ تا ۱۰ سال تجربه و ۸ نفر بیشتر از ۱۰ سال تجربه داشتند.

۱۱. برآزش آزمون فرضیه ها

در این بخش از پژوهش به بررسی آزمون فرضیه‌ها پرداخته خواهد شد.

۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰

MCII-conf.ir

۱.۱۱. آزمون فرضیه ها

به منظور آزمون فرضیات پژوهش یک ماتریس همبستگی بین مولفه های پژوهش گزارش می شود تا مشخص گردد کدام یک از این مولفه ها با یکدیگر رابطه دارند. نتایج به قرار زیر است.

جدول ۹ آزمون پیرسون

متغیر		تجربه حسابرسان	توانایی حسابرسان برای کشف تقلب
تجربه حسابرسان	ضریب همبستگی پیرسون	۱	۰,۱۷۵
	معناداری آزمون	-	۰,۰۰
	تعداد	۲۴۲	۲۴۲
توانایی حسابرسان برای کشف تقلب	ضریب همبستگی پیرسون	۰,۱۷۵	۱
	معناداری آزمون	۰,۰۰	-
	تعداد	۲۴۲	۲۴۲

متغیر		شک و تردید حرفه ای حسابرسان	توانایی حسابرسان برای کشف تقلب
شک و تردید حرفه ای حسابرسان	ضریب همبستگی پیرسون	۱	۰,۱۵۹
	معناداری آزمون	-	۰,۰۰
	تعداد	۲۴۲	۲۴۲
توانایی حسابرسان برای کشف تقلب	ضریب همبستگی پیرسون	۰,۱۵۹	۱
	معناداری آزمون	۰,۰۰	-
	تعداد	۲۴۲	۲۴۲
کنترل داخلی اثربخش	ضریب همبستگی پیرسون	۱	۰,۱۶۹
	معناداری آزمون	-	۰,۰۰
	تعداد	۲۴۲	۲۴۲
توانایی حسابرسان برای کشف تقلب	ضریب همبستگی پیرسون	۰,۱۶۹	۱
	معناداری آزمون	۰,۰۰	-
	تعداد	۲۴۲	۲۴۲

متغیر		بودجه زمانی محدود	توانایی حسابرسان برای کشف تقلب

۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰

MCII-conf.ir

فرضیه دوم

جدول ۱۲ مناسبیت مدل رگرسیونی

مدل	ضریب چندگانه	همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل یافته	انحراف معیار ضریب تعیین
۲	۰,۱۳۴		۰,۴۲۴	۰,۴۱۲	۰,۷۹۰۳۸

با توجه به اینکه ضریب تعیین تعدیل شده ۰,۴۱ می باشد، لذا ۴۱ درصد تغییرات متغیر وابسته (توانایی حسابرسان برای کشف تقلب) توسط مدل خطی توجیه پذیر است و مابقی سهم سایر متغیرها می باشد که وارد مدل نشده اند.

جدول ۱۳ ضرایب مدل رگرسیونی

مدل رگرسیونی	ضرایب همبستگی استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده		معناداری آزمون T
	بتا	خطای استاندارد	بتا	خطای استاندارد	
مقدار ثابت	۴,۰۸۲	۰,۱۰۴	۰,۰۴۴	۰,۹۵۰	
شک و تردید حرفه ای حسابرسان	۳,۰۸۲	۰,۲۵۴	۰,۰۶۶	۱۲,۱۵۴	۰,۰۰

با توجه به جدول بالا مقدار معناداری متغیر شک و تردید حرفه ای حسابرسان ۰,۰۰ می باشد، لذا فرضیه دوم پذیرفته شده و به عبارتی شک و تردید حرفه ای حسابرسان با توانایی حسابرسان برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد.

فرضیه سوم

جدول ۱۴ مناسبیت مدل رگرسیونی

مدل	ضریب چندگانه	همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل یافته	انحراف معیار ضریب تعیین
۳	۰,۵۸۱		۰,۵۰	۰,۴۹	۰,۴۵

با توجه به اینکه ضریب تعیین تعدیل شده ۰,۴۹ می باشد، لذا ۴۹ درصد تغییرات متغیر وابسته (توانایی حسابرسان برای کشف تقلب) توسط مدل خطی توجیه پذیر است و مابقی سهم سایر متغیرها می باشد که وارد مدل نشده اند.

جدول ۱۵ ضرایب مدل رگرسیونی

مدل رگرسیونی	ضرایب همبستگی استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده		معناداری آزمون T
	بتا	خطای استاندارد	بتا	خطای استاندارد	
مقدار ثابت	۰,۰۰	۰,۵۱	۰,۰۱۴	۰,۹۰	
کنترل داخلی اثربخش	۰,۵۷	۰,۱۰	۰,۶۱	۸,۳۰	۰,۰۰

با توجه به جدول بالا مقدار معناداری متغیر کنترل داخلی اثربخش ۰,۰۰ می باشد، لذا فرضیه سوم پذیرفته شده و به کنترل داخلی اثربخش با توانایی حسابرسان برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد.

فرضیه چهارم

جدول ۱۶ مناسبیت مدل رگرسیونی

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل یافته	انحراف معیار ضریب تعیین
۴	۰,۱۹۰	۰,۲۴	۰,۲۱	۰,۷۸

با توجه به اینکه ضریب تعیین تعدیل شده ۰,۲۱ می باشد، لذا ۲۱ درصد تغییرات متغیر وابسته (توانایی حسابرس برای کشف تقلب) توسط مدل خطی توجیه پذیر است و مابقی سهم سایر متغیرها می باشد که وارد مدل نشده اند.

جدول ۱۷ ضرایب مدل رگرسیونی

مدل رگرسیونی	ضرایب همبستگی استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	T	معناداری آزمون
	بتا	خطای استاندارد			
مقدار ثابت	۲,۴۷۱	۰,۱۸۵		۱۵,۱۰۰	۰,۰۰
بودجه زمانی محدود	۰,۰۴۱	۰,۰۳۲	۰,۰۸۷	۱۰,۲۱۵	۰,۰۰۵

با توجه به جدول بالا مقدار معناداری متغیر بودجه زمانی محدود ۰,۰۰۵ باشد، لذا فرضیه چهارم پذیرفته شده و به عبارتی بودجه زمانی محدود با توانایی حسابرس برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد.

نتیجه گیری:

۱۲. نتایج آزمون فرضیات

نتایج فرضیه اول حاکی از این بود که تجربه حسابرس با توانایی حسابرس برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد. حسابرسان با تجربه بیشتر در شیوه های حسابرسی، کسب شواهد حسابرسی با کیفیت برای افشای تقلب در مقایسه با حسابرسان با تجربه کمتر برایشان آسان تر است، که البته به دست آوردن شواهد در افشای تقلب دشوارتر خواهد بود. تحقیقات انجام شده توسط اندریانی و حکیم (۲۰۲۱)، نشان می دهد که حسابرسان با تجربه می توانند بهتر تقلب را کشف کنند. نتایج این فرضیه موافق نتایج پژوهش هریاتی آرسندی^{۲۳} و همکاران (۲۰۱۷) و ساریناتو^{۲۴} و همکاران (۲۰۱۷) می باشد. برخلاف تحقیقات راهیمدا و اوراماش (۲۰۲۱) که یافتند شواهد تجربه حسابرس بر توانایی حسابرسان در کشف تقلب تأثیری نخواهد داشت.

نتایج فرضیه دوم حاکی از این بود که شک و تردید حرفه ای حسابرس با توانایی حسابرس برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد. حسابرسانی که سطح شک و تردید بالایی دارند، راحت تر می توانند تقلب را تشخیص دهند زیرا دقیق تر هستند، همیشه به دنبال حقیقت هستند و رفتار انتقادی دارند. ارزیابی شواهد حسابرسی هر چه نگرش شک حرفه ای بالاتر باشد، احتمال تقلب کشف نشده کمتر است. نتایج این فرضیه موافق نتایج پژوهش پرمانا و آفرینا (۲۰۲۰) و آرسندی و همکاران (۲۰۱۷) می باشد. در این میان تحقیقات ساریانتو^{۲۵} و همکاران (۲۰۱۷) نشان می دهد که هیچ رابطه ای بین شک حرفه ای و توانایی حسابرسان برای کشف تقلب وجود ندارد.

نتایج فرضیه سوم حاکی از این بود که کنترل داخلی اثربخش با توانایی حسابرس برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد. وجود یک سیستم افشاگر به حسابرس در تشخیص هر رفتار متقلبانه ای که رخ دهد کمک می کند. این به این معنی است که گزارش های بیشتری از سیستم افشاگر وارد می شود، اطلاعات و شواهد اضافی حسابرس می تواند تقلب را کشف کند بیشتر است. نتایج مطالعه شواهدی را ارائه می دهد که نشان می دهد سیستم افشاگر تأثیر مثبتی بر توانایی حسابرس در کشف تقلب دارد. نتایج این فرضیه موافق نتایج پژوهش ساستاوان^{۲۶} و همکاران (۲۰۱۷) و پرمانا و آفرینا (۲۰۲۰) می باشد.

²³ Arsendy

²⁴ Suryanto

²⁵ Suryanto

²⁶ Suastawan

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

نتایج فرضیه چهارم حاکی از این بود که بودجه زمانی محدود با توانایی حسابرس برای کشف تقلب رابطه معناداری دارد. حسابرسانی که در شرایط فشار بودجه زمانی قرار دارند، معمولاً مراقب نیستند و نسبت به علائم تقلب کمتر حساس است و تمایل دارد چیزهای کوچک را نادیده بگیرد، بی اهمیت تلقی می شود به طوری که از توانایی کشف تقلب استفاده نمی شود. نتایج این فرضیه موافق نتایج پژوهش راهیمدا و اوراماش (۲۰۲۱) می باشد.

منابع

- سجادی، سیدحسین و کاظمی، توحید (۱۳۹۵). الگوی جامع گزارشگری مالی متقلبانه در ایران به روش نظریه پردازی زمینه بنیان. نشریه ی پژوهش های تجربی و حسابداری، ۲۱ (۶)، ۱۸۵-۲۰۴.
- علیزادگان، لیلیا؛ صمدی لرگانی، محمود و ایمنی، محسن، (۱۴۰۲). تحلیل توانایی حسابرسان در کشف تقلب با استفاده از تئوری رفتار برنامه ریزی شده: تأثیر تجربه حسابرس و تیپ شخصیتی با نقش تردید حرفه ای، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱(۱)، ۱۴۹-۱۸۴.
- زارع بهنمیری، محمدجواد و ملکیان کله بستی، اسفندیار (۱۳۹۵). یشبینی تقلب در صورت های مالی با استفاده از نسبت های مالی (مطالعه ی موردی: شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران)، نشریه ی چشم انداز مدیریت مالی، ۳، ۶۵-۸۰.
- صفرزاده، محمد حسین (۱۳۸۹). توانایی نسبت های مالی در کشف تقلب در گزارشگری مالی: تحلیل لاجیت. مجله دانش حسابداری، سال اول، شماره ۱، صص ۱۳۷-۱۶۳
- هاشمی، س و حریری، ا. (۱۳۹۶). ارزیابی توانا یی قانون بنفوورد در شناسا یی پیش بینی کشف تقلب مالی، بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۲(۲۴)، ۳۰۲-۲۸۹.
- مهذوی، غ. و قهرمانی، ع. (۱۳۹۶). آرایه الگویی برای کشف تقلب به وسیله حسابرسان با استفاده از شبکه عصبی مصنوعی، دانش حسابرسی، ۶۷، ۶۰-۵۰.
- مرادی، جواد؛ رستمی، راحله و زارع، رضا (۱۳۹۳). شناسایی عوامل خطر مؤثر بر احتمال وقوع تقلب در گزارشگری مالی از دید حسابرسان و بررسی تأثیر آن ها بر عملکرد مالی شرکت، مجله ی پیشرفت های حسابداری دانشگاه شیراز، ۱(۶)، ۱۴۱-۱۷۳.
- مهرانی، کاوه؛ حصارزاده، رضا (۱۳۸۷). مروری بر تئوری ها و مدل های کشف تقلب. فصل نامه دانش و پژوهش حسابداری، ۱۵(۱۰)، ۶۰-۶۵.
- کمیته تدوین استانداردهای حسابرسی (۱۳۹۱). اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی: استانداردهای حسابرسی. تهران: سازمان حسابرسی.
- Anggriawan, E. F. (2014). Pengaruh Pengalaman Kerja, Skeptisisme Profesional, dan Tekanan Waktu Terhadap Kemampuan Mendeteksi Fraud (Studi Empiris pada Kantor Akuntan Publik di DIY). *Jurnal Nominal*, 3(2), 101-116.
- Arsendy, M. T., Anugerah, R., & Diyanto, V. (2017). Pengaruh Pengalaman Audit, Skeptisme Profesional, Reg Flags, Dan Tekanan Anggaran Waktu Terhadap Kemampuan Auditor Dalam Mendeteksi Kecurangan (Studi Empiris Pada KAP Di DKI Jakarta). *JOM Fekom*, 4(1), 1096-1107.
- Chi-Chen Lin a, An-An Chiu b, Shaio Yan Huang c, David C. Yen d (2015). Detecting the financial statement fraud: The analysis of the differences between data mining techniques and experts' judgments. *Knowledge-Based Systems*, 2015 Elsevier B.V. All rights reserved.
- Elliot, R. and Willingham, J. (1980). *Management Fraud: Detection and Deterrence*. Petrocelli, New York. NY
- Indriyani, S., & Hakim, L. (2021). Pengaruh Pengalaman Audit, Skeptisme Profesional dan Time Pressure Terhadap Kemampuan Auditor Mendeteksi Fraud. *Jurnal Akuntansi Dan Governance*, 1(1), 113-120.
- Jusup, A. H. (2014). *Auditing (Pengauditan Berbasis ISA)* (2nd ed.). Sekolah Tinggi Ilmu Ekonomi YKPN.
- Freeman, R. E., & Reed, D. L. (1983). Stockholders and Stakeholders: A New Perspective on Corporate Governance. *California Management Review*, 27(3), 88. <https://doi.org/10.5897/ajmr2014.7057>.
- Krambia-Kapardis, M.; Christodoulou, C.; and M. Agathocleous (2010). "Neural Networks: the Panacea in Fraud Detection?" *Managerial Auditing Journal*, Vol. 25, No. 7, pp. 659678-
- Kerkaus E., C. Spathis, Y. Manolopoulos, 2007. *Data Mining Techniques for the Detection of Fraudulent Financial Statements*, *Expert Systems with Applications*, Vol.32.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

MCII CONF 20

- Omoteso, K. (2012). "The Application of Artificial Intelligence in Auditing: Looking Back to the Future." Expert System with Applications, Vol. 38, pp. 84908495-.
- Permana, Y., & Eftarina, M. (2020). Peran Whistleblowing System dalam Memoderasi Pengaruh Skeptisme Profesional Terhadap Kemampuan Auditor dalam Mendeteksi Kecurangan. Prosiding Seminar Nasional Pakar Ke 3 Tahun 2020 Buku 2: Sosial Dan Humaniora, 3(2), 2.14.1-1.14.6.
- Pangestika, W., Taufik, T., & Silfi, A. (2014). Pengaruh Keahlian Profesional, Independensi, dan Tekanan Anggaran Waktu Terhadap Pendeteksian Kecurangan (Studi Empiris pada Bada Pemeriksa Keuangan Perwakilan Provinsi Riau). Jom Fekom, 1(2), 1-15.
- Perols, J. L., & Lougee, B. A. (2011). "The relation between earnings management and financial statement fraud". Advances in Accounting, 27(1), 39 – 53.
- Ravisankar, P.; Ravi, V.; Raghava Rao, R.; and I. Bose (2011). "Detection of Financial Statement Fraud and Feature Selection Using Data Mining Techniques." Decision Support Systems, Vol. 50, pp. 491500-.
- Rahmida, M., & Urumsah, D. (2020). Determinan deteksi fraud audit: peran moderasi gender dan pengalaman. Proceeding of National Conference on Accounting & Finance, 2, 1-10. <https://doi.org/10.20885/ncaf.vol2.art1>.
- Suryanto, R., Indriyani, Y., & Sofyani, H. (2017). Determinan Kemampuan Auditor dalam Mendeteksi Kecurangan. Jurnal Akuntansi Dan Investasi, 18(1), 102-118. <https://doi.org/10.18196/jai.18163>.
- Spathis, C. (2002). Detecting False Financial Statements Using Published Data: Some Evidence from Greece. Managerial Auditing Journal, Vol. 17(4), pp. 179-191.